

כתובות לז'

עניין: ואהבת לרעך כמוך - ברור לו מיתה יפה

שיטה מקובצת

(יב) ואהבת לרעך כמוך. וכל היכא דכתיב רעך, משמע אפי' רשע שנתחייב מיתה, אתה חייב לחזור אחר זכותו לברור לו מיתה יפה. ויש לפרש ואהבת לרעך לשון רעים⁷³ שבך, שנתחייבו מיתה ברור להם מיתה יפה. הרמ"ה ז"ל בפרק ד' מיתות.

ולשון קמא עיקר. ואל תתמה אם קרא אותו הכתוב ריע, דריע אהוב נמי מקרי, כדכתיב⁷⁴ ונקלה אחיך לעיניך, אחר שנקלה נקרא אחיך, ואמרינן נמי במדרש שוחר טוב⁷⁵ בשר חסידך לחיתו ארץ, וכי חסידים היו, והלא כתיב⁷⁶ סוסים מזוינים וגו', אלא כיון שנעשה בהם דין חסידים היו, כנ"ל.

תניא פרק לב

באור פניך וכמ"ש במ"א באריכות: ומ"ש בגמ' שמי שרואה בחבירו שחטא מצוה לשנאותו וגם לומר לרבו שישנאוהו. היינו בחבירו בתורה ומצות וכבר קיים בו מצות הוכח תוכיח את עמיתך עם שאתך בתורה ובמצות ואעפ"כ לא שב מחטאו כמ"ש בס' חרדים אבל מי שאינו חבירו ואינו מקורב אצלו הגה ע"ז אמר הלל הזקן הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום וכו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. לומר שאף

שכר מצות אהבת ריעים וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעונותיהם שמצוה לשנאותם מצוה לאהבם ג"כ ושתייהן הן אמת שנאה מצד הרע שבהם ואהבה מצד בחי' הטוב הגנוז שבהם שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחיה נפשם האלקית וגם לעזור רחמים בלבו עליה כי היא בבחי' גלות בתוך הרע מס"א הגובר עליה ברשעי' והרחמנות מבטלת השנאה ומעוררת האהבה

הערות הגרי"ש אלישיב

ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה.

וכתב בשטמ"ק וז"ל ואל תתמה אם

קרא אותו הכתוב ריע וכו' ואחר שנקלה הרי הוא כאחיך (ויל"ע דהתם איירי לאחר שנקלה והכא איירי קודם שהמיתוהו ויש ליישב), ואמרינן נמי במדרש שוחר"ט בשר חסידך לחיתו ארץ וכי חסידים היו וכו' אלא כיון שנעשה בהם דין חסידים היו עכ"ל, ויל"ע דהא בגמ' דילן מבואר להיפך, דאיתא בסנהדרין (מ"ז ע"א) דאין קוברין הרוגי ב"ד בקברות אבותיו, וב' בתי קברות היו מתוקנים אחת לנהרגין ואחת לנחנקין, דאין קוברין רשע אצל צדיק ולא רשע חמור אצל רשע קל, והיינו דבמיתה גרידא אין מתכפר להם ואין נעשים בזה כאחיך, ואפי' בפורש מדרכי ציבור אמרינן התם דאין בנו כהן נטמא להם דבעינן עושה מעשה עמך, וכן חייבי מיתות ב"ד אין מתאבלין עליהם, ורק לאחר עיכול בשר אמרינן התם דיש להם כפרה (ולאחר קבורה חייל אבילות), וביותר קשה דהאי קרא גופי' שהביא השטמ"ק דריש התם באופן אחר, דחסידך היינו חסידך ממש, ועבדיך היינו הרוגי מלכות דכיון דשלא בדינא קא מיקטלי הויא להו כפרה, אבל הרוגי ב"ד לית להו כפרה במיתה גרידא, (ואולי י"ל דכיון דאחרי הכל היה כפרה כבר הוה בכלל ריעך אח"כ שנברור לו עכשיו מיתה יפה ודוחק גדול הוא).